

343/437.1)

ЗАКОН О ПОРОТИ.

ЗА КЊАЖЕСТВО СРБИЈУ

У БЕОГРАДУ,
У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРНИ
1871.

Уведено у нови инвентар бр. 2366 (1)
1 Јануара 1842 год.
Београд.

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
КЊАЗА СРПСКОГ
МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.
НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСНОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ
НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН О ПОРОТИ.

1.

О избору поротника.

Члан 1.

Поротник може бити сваки српски грађанин, који је навршио 30 година у време избора поротника, а у Србији је пре тога бар пет година стално живео, и који плаћа најмање шест талира годишње редовног државног данка.

Члан 2.

Поротници не могу бити:

- 1., они, који код других служе, било за плату или издржање, као слуге, калфе и т. д.
- 2., који не уживају грађанска права; они, који су ма кад судом осуђивани за кривике

Јан. 6,
38763

због користољубља; који су из недостатка доказа за подобра дела ослобођени, или који стоје под надзором полицијским.

3., они, који не би могли вршити судску дужност због каквих телесних недостатака, као што су: слепи, глуви, неми или који не знају српски говорити; и

4., они, који су под старатељством или стецингем, или који раде под туђом фирмом.

Члан 3.

Због свога службеног положаја, и све докле то траје, не могу такође бити поротници:

1., државни министри;

2., судски и полицијски чиновници и правозаступници;

3., свештеници свију вероисповести; и

4., војници стајаће војске.

Члан 4.

Не морају се пак примити за поротнике, ако су изабрани:

1., они, који су навршили 60-ту годину;

2., државни и општински званичници и учитељи јавних школа без разлике, којима њихова служба таква одсуства не дозвољава, а тако и лекари и апотекари, који помоћника немају;

3., посланици народне скупштине за цело време избора и баталјони командири и четовође народне војске;

4., они, који би слабашћу и дуготрајном болешћу спречени били да дужност поротника одправљају.

Члан 5.

Исто тако могу се те дужности не примити за идућу годину и они, који су у течају једне године најмање 12 дана као поротници заседавали.

Члан 6.

Поротнике бирају општински одбори сваке године у Новембру месецу за идућу годину.

Члан 7.

Општине, које имају до 100 пореских глава, изабраће 6 поротника; до 200, 8; а где је више од 300, 10. Окружне вароши изабраће 12, а Београд 24 поротника.

Члан 8.

Кад се поротници изберу, онда ће општински суд начинити списак, у ком ће назначити име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су и дан избора, па тај списак изложити одмах јавности у општинском суду.

Члан 9.

Избрани поротници, који мисле да се по закону не морају те дужности примити, а и сви други, ако налазе да је избором ког поротника овај закон повређен, могу се жалити општинском одбору за 6 дана од дана свршеног избора.

Ако одбор уважи жалбу, изабраће другог поротника, не уважи ли, казаће то жалиоцу.

Кад се избори сврше и жалбе реше, општински ће суд начинити други списак, у који

ће осим онога, што је у члану 8. казано, назначити још и општину поротника, и дан у који је саопштено решење одборско жалиоцу, ако је жалбе било, па тај списак послати суду окружном у округу, а варошком у Београду.

Незадовољни са решењем одбора, могу се жалити за 6 дана по саопштенем им решењу одборском, председнику суда окружног у округу, а варошком у Београду.

Противу решења председниковог нема места жалби.

Докле жалба противу избора није решена, докле поротник не може судити.

Члан 10.

Поротник, кад суди изван места свог живљења, добија дневно по 6 цванника у име трошка. Овај трошак плаћа окривљени, ако се огласи за кривога и ако имадне одкуд, немадне ли, онда плаћа село, варошица или варош одакле је оптужени.

Ако се оптужени не осуди или не имадне стално место пребивања, онда трошак овај плаћа срез или варош, где је кривица учињена.

Члан 11.

Председник суда узевће из списка 8 поротника и то, четири из општине оптуженога а четири из општине, у којој је кривица учињена.

Члан 12.

Ако је оптужени учинио дело у својој општини, која нема осам поротника, или ако би

поротници из једне општине били у изузећу, онда се недостајући број поротника узима из оближњих општина.

Члан 13.

Кад је више оптужених и на више су места кривице учињене, или ако један оптужени на више места кривице учини, а суди се у другом округу, онда се саставља број поротника из места суда, или из оближњих општина.

Учини ли један оптужени у више општина кривице, а суди се у округу где су те општине и из кога је и сам, онда ће се узети два поротника из његове општине, а друга два из општине, из које председник суда паће за потребно; а за оптуженог вреди члан 11-ти и у овом случају.

Члан 14.

Кад би који од поротника био спречен или би иначе изостао од заседања у одређени дан, као и у случајима хитним, где се поротници не би могли одмах сазвати, председник ће од поротника месне или оближње општине узети потребан број поротника.

Члан 15.

Поротник, који у одређено време не дође на дужност, казниће се од три до десет талира, и ту казну по предходном саслушању изрицаће суд. Докаже ли се да је исти поротник

задржан случајем, који није могао одклонити, ни суд о томе известити, онда се не ће осу- дити, или ако је осуђен, не ће се осуда из- вршити.

Члан 16.

Ако би у течају године одређени број по- ротника у којој општини недостојао, то ће се исти попунити накнадним избором по члану 7. овог закона.

Члан 17.

Сваком поротнику, кад први пут у дужност ступи, председник суда представиће важност заклетве, па ће онда поротник метнути десну руку на еванђеље, а ако је друге вере, дигнуће је у вис, и заклеће се овако:

„Заклињем се јединим Богом и свим, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ћу поверену ми дужност порот- ничку у суду верно испуњавати, да ћу при сва- ком делу, за које се као поротник позвао будем, судско извиђење најљиво пратити, појављене доказе у корист оптуженога и против оптуже- ного савесно испитати и при решавању дати гласа по својем сопственом убеђењу, основаном на извиђењу и познавању ствари, а не по мр- зости, наклоности, наговору или из страха; и како право радио онако ми Бог помогао“.

Они пак, за које би суд званично знао да да су се једном заклели на ову дужност, неће

другу заклетву полагати; него ће вредити она, коју су пређе положили, и на коју ће их само председник суда опоменути.

II.

О надлежности, саставу и раду поротних судова.

Члан 18.

Поротни судови судиће по члану 117-ом устава ове кривице:

- 1., Опасне крађе §. §. 223. и 223. а., крив. закона.
- 2., Разбојништва §. §. 237, 238, 239, 240, 241, 242, и 250 кривичног законика.
- 3., Паљевине §. §. 295, 296, 297, 298 и 299. крив. законика.

Овде се не ће гледати на то да ли су ова дела извршена или само покушана.

Члан 19.

Ако се код кога стеку више кривица, које једним делом иду у надлежност поротног су- да, а у неколико иду у надлежност других судова, и ако су сва та дела била предметом једног извиђења и суђења, то ће се надлежност поротних судова простирати и на њих.

Прикривачима §. §. 49—51 и §. §. 250. а., и 250. б., крив. законика судиће суд глав- ного кривца.

Члан 20.

Кад суд прими тужбу од полицијске власти, рассмотреће акта и видеће, је ли кривично дело извиђено, па ако нађе да није, онда ће предати акта ислеђујућем судији, да учини потребно дослеђење. Нађе ли да се нема шта више извиђати, решиће, да ли дело иде у надлежност поротног суда, или не. И против овог решења може се жалба изјавити за три дана.

Члан 21.

Пошто постане извршно решење, којим је наређено да се оптужени преда поротном суду, државни ће тужилац показати суду доказе, који ће се за претрес набавити или том приликом изнети. Председник има права да ове доказе, а нарочито доказе у корист оптуженога умножи и попуни. На против он нема власти да одбаци какво доказно средство, које би му државни тужилац показао, што би мислио, да оно није дозвољено или да решењу ствари ништа не приноси.

Најмање на осам дана пре главног претреса предаће се оптуженоме списак свију доказних средстава, а уједно ће му се дозволити да предложи суду да се попуне или умноже доказна средства. О таквим предлозима решаваће окружни суд. Ти предлози морају се поднети најмање на три дана пре главног претреса. Доцније се то не ће моћи учинити.

Суд може одбацили те предлоге кад би се основана сумња показала, да се тим не ће моћи

добити важне последице за сам доказ, него би се на тај начин само главни претрес без потребе развукао, кад би предлог уважен био.

Члан 22.

Поротни суд саставља се из чланова окружног суда и поротника. Он суди у месту и згради окружног суда.

Члан 23.

Председник ће, кад дело за претрес готово буде, и на осам дана пре претреса показати имена поротника државном тужиоцу и оптуженоме.

Члан 24.

Свака страна има право чинити противу поротника изузећа прописана кривичним поступком за државне судије, и осим тога одбацили по два поротника не казујући узрок одбачења. Но и једно и друго има се учинити за 24 сата по саопштењу, јер доцније не ће се примити.

Члан 25.

Ако има више оптужених, онда сви могу само двојицу одбацили.

Члан 26.

Не одбаце ли стране четири поротника, онда ће председник сувишни број одбацили, па осталу четворицу на суђење позвати.

Ако се одбаце сва четири поротника из једног места, онда председник суда узима друга

два поротника из истог места, и ови се не могу одбацити.

Члан 27.

За главни претрес и суђење свакога кривичног дела, које долази у надлежност поротног суда, узима се по правилу четири поротника.

Члан 28.

Ако се нађе, да ће претрес дуже трајати, председник суда по пропису члана 14. позваће још једнога или двојицу од поротника као заменике, да би по потреби могли заступити кога од одређених поротника у случају, ако би овај спречен био да за све време заседања остане. Но ти заменици морају од почетка претреса у заседању бити, а председавајући судија имаће пре отвореног претреса саопштити њихова имена државном тужиоцу и оптуженоме, ако би и он на претрес дошао.

Члан 29.

При претресу и суђењу морају бити тројица државних судија.

Најстаријем по звању или по служби припада председништво. Ове судије одређује председник суда из броја судија истога суда. Председник може и самог себе одредити. Но ислеђујући судија не може се за судију узети.

Члан 30.

Главни претрес одпочеће се са читањем решења, којим се оптужени предаје поротном суду.

Извиђењем на претресу управљаће председавајући судија. Но поротници, који су на претрес позвани, могу такође, као и редовне судије чинити непосредна питања оптуженоме, сведоцима и вештацима, по што на то од председника реч добију.

У саветовању пак и решавању, поротници онолико ће само учествовати, колико је чланом 38. прописано. Иначе у другим питањима, као и при решавању предлога државног тужиоца или браниоца, о извиђењу доказа и других о томе појединости, не ће имати ни саветујућа ни решавајућа гласа.

Међу тим може и поротник предложити суду извиђење каквог доказа у колико би то за нужно налазио ради бољег сазнања ствари, па било да се то однесе на терет или на олакшицу оптуженоме.

Члан 31.

Она доказна средства, која нису у списку означена, не могу се употребити на главном претресу, ван ако би државни тужилац и оптужени на то изреком пристали.

Казивања сведока, који су у списку доказа означени, али се због њиховог одсуства или из ма каквог другог узрока нису могли позвати или су позвани, но нису дошли, могу се по предлогу једне стране или по наредби председника на јавном претресу прочитати.

Члан 32.

Сведоци ће се пре почетка седнице прозвати. Ако који сведок није дошао, опет ће се његов исказ моћи прочитати (види члан 31.).

Но по предлогу које стране или по једногласном закључењу државних судија, моћи ће се претрес и одложити и за који доцнији дан одредити ако има изгледа да ће сведок по позиву на други претрес доћи, а његов је исказ од особите вредности за решење ствари, или ако се у след изостанка сведока покаже потреба да се учине нека објашњења о ономе делу доказа, на којес се односи казивање изоставшег сведока.

Против оваквог решења судског нема места жалби.

Члан 33.

Пошто се сведоци прозову упутиће се у собу за њих одређену. Сведок, који је испитан, не ће се смети у исту повратити ни са неиспитаним састајати и разговарати.

Члан 34.

Сведоци ће се код суда само на главном претресу закљичати; а код ислеђујуће полицајске власти или ислеђујућег судије само у оном случају, као што је §. 111. кривичног поступка наређено ди полицајска власт може сведока заклетити.

Дошавше сведоке председник ће ради саслушања позивати у заседање једног по једног и по реду, како сам буде налазио, имајући сва-

ког сведока, пре него би овај своју сведоцбу исказао, оиоменути, да праву истину искаже, па ако каквих законих препрека на путу не буде, он ће га по том и заклетити; — по ако обе стране пристану, да се не куне, онда суд не ће сведока закљичати.

Члан 35.

Пре него што сведок буде заклет, председник ће упитати оптуженог и државног тужиоца, да ли они имају каква изузећа противу сведока, Изузећа, која су страни позната, али их она није хтела показати, сматраће се као да не постоје.

Ако би се изузећа за то чинила, што се мисли да се сведоку у опште веровати не може, а не за то, што сведок не би био способан да под заклетвом сведочи, или што његов исказ не би могао имати вредности неизузетног и способног сведока, — онда се на њих не ће никаква пажња обраћати, него ће се сведок по закључењу судском заклетити на свој исказ.

Члан 36.

По што председник саслуша сведока, онда ће и државне судије и поротници као и државни тужилац, оптужени, а поред овога и његов бранилац моћи сведоцима да стављају питања, а могу и оптуженом питања чинити.

Председник ће моћи забранити државном тужиоцу, браниоцу и оптуженоме да чине питања, за која он (председник) нађе да су неупутна. Но због тога, што такво питање не би

било од вредности, председник га не ће моћи забранити.

Члан 37.

Ако оптужени на главном претресу потпуно призна све, за шта се оптужује, па ако се ни са које стране па ни од поротника противу тога признања ништа не примети, онда ће престати свако даље испитивање сведока и доказивање.

Члан 38.

При решавању питања о кривици, поротници учествују у саветовању и закључењу као и судије. Уверење своје о томе, је ли оптужени доиста крив, или није крив, приће из доказа, који су на главном претресу показани и из познавања ствари.

Решавање пак о томе: који се прописи казнителног закона имају применити на дело и околности, које су по укупном закључењу поротног суда нађене да постоје, — као и у случају осуде, каква се и колика се казна одредити има, — припада само судијама без поротника.

Исто тако и питање о накнади штете, ако би се имала уз кривицу решавати, као и о траженим трошковима решавање само судије.

Члан 39.

Саветовање и гласање бива тајно.

Члан 40.

Саветовањем руководиће председавајући судија. Гласање се по обичним правилима. Два ће

поротника најпре глас дати, а после два судије за тим два друга поротника и најпосле председавајући судија.

За свако закључење судско, које би за оптуженога штетно било, потребно је најмање пет гласова.

Члан 41.

Докле судије и поротници буду решавали о питању кривице докле ће се они имати држати строго уверења, које су дужни да прибаве из укупног ислеђења и прибраних доказа, као и познавања ствари. Они нису дужни држати се прописаних правила о доказима; но ипак поротници и судије при решавању дужни су да покажу своје разлоге, на којима своје мишљење оснивају

Члан 42.

Сваку пресуду и решење суд ће заједно са разлозима на писмено ставити и потписом својим одоверити. При саставу разлога у закључењу имаће се на уму оне побуде и оне ће се у исто закључење узети, које су према члану 38, државне судије и поротници при саветовању и гласању за своје мишљење показали.

Члан 43.

Председник ће у јавној седници објавити закључење у присуству судија и поротника.

Састав и објава побуда — цела пресуда — може се и за доцнији који дан оставити, али то не сме бити више од 10 дана. Но и тај рок мора се при објави закључења казати, па кад тај дан дође, онда ће се и те побуде јавно у седници објавити.

Члан 44.

Ништа не вреди закључење, које би се основало на доказима, који на главном претресу нису показани.

Члан 45.

Ако би на главном претресу наступио случај §. 209. кривичног поступка и показано дело не би подлежало суђењу поротног суда, онда ће саме државне судије, са искључењем поротника, дотично кривично дело расправити.

III.

О жалби на касациони суд.

Члан 46.

Противу пресуда и решења поротног суда моћи ће се само жалба касацијоном суду изјавити.

Члан 47.

Жалба се не може оснивати на томе, да на главном претресу изнесени доказ није потпун, или није довољан, па да се за то не може узети ни да је доказано, да је оптужени доиста скривио.

Члан 48.

Оптужени не може се жалити против таквих повреда, које би се односиле само на права оптужења. Тако исто и државни тужилац не може се жалити на штету оптуженога због повреда таквих, које се тичу само права оптуженога, по

у корист оптуженога, и због таквих повреда може жалбу касацијоном суду поднети.

Члан 49.

Жалба се може поднети или изјавити најдаље за десет дана и то ономе истом суду, који је дотично закључење изрекао. Овај рок рачунаће се од дана кад је закључење објављено, а ако је суд објаву својих побуда за који дан доцније одредио, онда од дана кад су ове побуде обзнањене.

Члан 50.

Ако касацијони суд нађе да је жалба основана, уништиће закључење поротног суда, па и цео поступак, ако нађе да је и овај неправилан, и наредиће ново ислеђење или нов претрес.

Члан 51.

Ако је жалба само на то управљена да је материјални закон погрешно примењен на дела и околности, за које се по укупном закључењу поротног суда нашло да постоје, — онда ће касацијони суд у своме решењу то нарочито показати, и ствар истоме суду вратити да само друго закључење изрече према ономе и на основу онога, што је признато да постоји.

У оваком случају и ако нижи суд усвоји примедбе касацијоног суда, — не ће се одређивати нов претрес, него ће суд само позвати државног тужиоца и браниоца да своје предлоге и разлоге суду покажу.

Члан 52.

Ако је касацијони суд наредио да се други претрес држи и ново закључење изрече. — изузимајући случај показани у горњем члану. онда он може и то наредити, да се тај други претрес држи пред другим судијама, или, ако то не би било могуће, онда и пред другим судом, који није учествовао у пређашњем ислеђењу и суђењу. На поротнике ово се наређење не односи, него ће се они и у оваквом случају позивати оним редом, као што је у члану 11. 12. и 13. прописано.

Члан 53.

И против другог закључења судског под горњим предпоставкама може се жалба изјавити, но само у толико, у колико се буде тичало новог поступка или новог закључења судског.

IV.

Закључење.

Члан 54.

Сва кривична дела, која подлеже суђењу поротнога суда, а затеку се непресуђена код првостепених судова, расправиће се по правилима овога закона.

Члан 55.

За све, што овим законом није друкчије наређено о делима, која пред поротни суд до-

лазе, вреде наређења кривичног поступка и устројства судова.

Члан 56.

Закон овај важиће од 1. Јануара 1872.

Препоручујемо нашим министрима: унутрашњих дела и правде, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

У Крагујевцу 21. Октобра 1871.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата
министар правде,

Др. Стојан Ј. Вељковић с. р.

*Председник мин. савета,
министар унутрашњих дела,*

Рад. Милојковић с. р.

Министар правде,

Др. Стојан Ј. Вељковић с. р.

Јан. 6,
38763